

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI

Czerwiec 2018

Opracowanie: Ośrodek Spraw Azjatyckich UŁ

I. WNIOSKI

- a. Ukraina prowadząc konsultacje na poziomie rządowym i eksperckim, daje wyraźny sygnał gotowości przyjęcia chińskich inwestycji w kraju;
- b. Białoruś po serii krótkoterminowych chińskich inwestycji i wysokiej aktywności dyplomatycznej wydaje się osiągać znaczny sukces w swej polityce zagranicznej – podpisanie średnio- i długoterminowych zobowiązań inwestycyjnych z Państwem Środka;
- c. w kontekście ustanowienia strefy wolnego handlu pomiędzy ChRL i Eurazjatycką Unią Gospodarczą przeprowadzoną przez rząd w Moskwie, możemy spodziewać się wzmożonej aktywności dyplomatycznej ze strony USA w regionie Azji Środkowej.

II. CHINY-UKRAINA

1 czerwca: 2. ukraińsko-chińskie forum współpracy gospodarczej. Sekretarz Generalny Chińskiego Stowarzyszenia ds. Rozwoju Przedsiębiorstw za Granicą – He Zhenwei wraz z pozostałymi delegatami złożył wizytę w ukraińskim mieście Chersoń na południu kraju. Spotkanie posłużyło nakreśleniu możliwych kierunków bilateralnej współpracy z czego szczególnym zainteresowaniem wśród chińskich przedsiębiorców cieszy się ukraiński sektor infrastruktury. Kolejno wymieniono: sektor energetyczny (przede wszystkim w kontekście OZE), sektor rolniczy oraz kulturalny i turystyczny. Chińscy biznesmeni podkreślają również znaczenie regionu Chersońskiego w bilateralnej współpracy rolniczej.

14 czerwca: Międzynarodowe Forum Kultury i Edukacji „Pasa i Szlaku: Chiny-Ukraina” w Kijowie. Forum zostało zorganizowane wspólnie przez ukraińskie Ministerstwo Edukacji i Nauki, Ministerstwo Kultury oraz Ministerstwo Polityki Informacyjnej oraz Ukraińsko-Chińskie Centrum Kultury i Edukacji. W wydarzeniu wzięło udział środowisko akademickie reprezentujące 11 chińskich uniwersytetów oraz 46 ukraińskich szkół wyższych w celu dyskusji na temat dwustronnej współpracy kulturalnej i edukacyjnej. Obecnie uniwersytetu z obu państw mają

ponad 70 umów o partnerstwie w ramach których prowadzona jest wymiana studencka oraz kadrowa. W kontekście uruchomienia linii produkcyjnej Antonov Corporation w Chinach, na uwagę zasługuje aktywne poszukiwanie akademickiej współpracy przez Wołodymira Isaenko, rektora Narodowego Uniwersytetu Lotniczego (NAU) na Ukrainie.

14 czerwca: Jiangsu Seraphim Solar System dostarczy moduły solarne na Ukrainę. Odbiorcą paneli fotowoltaicznych o łącznej mocy 246 MW będzie ukraiński DTEK. Moduły będą dostarczone do końca sierpnia a ich montażem i pracami inżynierskimi w Dniepropietrowsku zajmie się China Machinery Engineering Co. (CMEC). Wartość kontraktu nie została podana do wiadomości publicznej.

15 czerwca: podpisanie memorandum o wzajemnym zrozumieniu ws. handlu drobiem. Wołodymyr Lap reprezentujący Państwowy Komitet ds. dóbr konsumpcyjnych i ochrony konsumentów na Ukrainie udał się do Ningbo (prow. Zhejiang) w celu podpisania stosownych dokumentów z przedstawicielami chińskiej służby celnej. Porozumienie posłuży do wzajemnej wymiany informacji na temat wartości eksportu ukraińskiego drobiu do Chin oraz możliwych ognisk epidemiologicznych. Z wypowiedzi ukraińskiego przedstawiciela można wnioskować, iż głównym celem memorandum jest zwiększenie konkurencyjności ukraińskich produktów żywnościowych na rynkach światowych, co zbuduje pozytywny wizerunek kraju, jako partnera handlowego.

17 czerwca: kwestia przejęcia Motor Sich w Zaporozżu przez chiński koncern daleko od ostatecznego rozwiązania. Od 23 kwietnia 2018 roku - kiedy to agenci Ukraińskiej Służby Bezpieczeństwa wkroczyli do zaporoskiego biura - trwa dochodzenie ws. sprzedaży strategicznej dla kraju technologii lotniczej. Według oficjalnych informacji, chiński Skyrizon Aviation z siedzibą w Pekinie podjął próbę przejęcia pakietu kontrolnego, dokonując zakupu akcji o wartości 100 mln USD oraz zapowiedział inwestycję kolejnych 250 mln USD w fabryki na Ukrainie i przeniesienie części produkcji do ChRL. Zgodnie z umową, część ukraińskich inżynierów przeniosła się do m. Chongqing w Chinach, gdzie mieli pomóc w budowie silników turbośmigłowych do samolotów i śmigłowców. Obecnie Państwowa Agencja ds. Przeciwdziałania Korupcji na Ukrainie dokonuje audytu deklaracji finansowych Wiaczesława Bogusławjewa – współwłaściciela ukraińskiej spółki. Uwagę ukraińskich służb przykuwa również kwestia powiązań kadry kierowniczej chińskiego Skyrizon – Wang Jing'a oraz Du Tao z ChAL-W. Motor Sich oficjalnie odmawia komentarza w tej sprawie.

18 czerwca: ukraińska poczta państwowa uruchamia ekspresową dostawę dla chińskiej platformy e-commerce. W wyniku porozumienia między stronami, Ukrposhta dostarczy paczki wiodącego serwisu e-commerce JD.com w ciągu maksymalnie 14 dni. Przed porozumieniem, wysyłka towarów trwała około 45 dni. W ubiegłym roku Ukrposhta dostarczyła swoim klientom 21,1 mln paczek, niemniej brak informacji o tym jaki procentowy udział miały paczki adresowane z ChRL.

III. CHINY-BIAŁORUŚ

10 czerwca: spotkanie Aleksandra Łukaszenko i Xi Jinpinga w Qingdao. Podczas kurtuazyjnych przemów, do najważniejszych informacji przekazanych przez głowy obu państw należy zaliczyć aktywne wsparcie ChRL dla Białorusi w kwestii uczestnictwa europejskiego państwa w pracach Szanghajskiej Organizacji Współpracy oraz podpisanie stosownych dokumentów w kwestii bilateralnego porozumienia wizowego.

11 czerwca: znamy szczegóły chińsko-białoruskiego porozumienia wizowego. Według informacji przedstawionych przez pracownika wydziału konsularnego białoruskiego MSZ - Yaroslava Khmyla - bezwizowa podróż dla obywateli Białorusi i Chin będzie mogła nastąpić na przełomie października i listopada 2018 roku. Wszystko zależy od postanowień, które mają zapaść w czasie czerwcowej sesji parlamentu Białorusi. Białorusini będą mogli pozostać na terenie ChRL przez okres do 30 dni podczas jednej podróży, lecz nie dłużej niż 90 dni w roku. Ta sama zasada obowiązywać będzie obywateli ChRL udających się na Białoruś. Międzyrządowa umowa o wzajemnych ruchu bezwizowym dla ludności cywilnej została podpisana podczas roboczej wizyty białoruskiego prezydenta 10 czerwca 2018 roku.

11 czerwca: inauguracja nowych połączeń kolejowych Chiny-Białoruś. Pierwszy skład kontenerowy wyruszył z miasta Shijiazhuang (prow. Hebei) do terminala w Koladnicze (obwód miński). Pociąg towarowy z 38 kontenerami przemierzył trasę 9500 km w 15 dni a jego częstotliwość ustalono na 3 lub 4 przejazdy w miesiącu. Terminal logistyczny w Koladnicze ma status międzynarodowego, co znaczy, iż ładunki tam trafiające mogą być wysyłane dalej do państw WNP, Europy Zachodniej, krajów bałtyckich a także skandynawskich. Uruchomienie połączenia łączy jest z inicjatywą Pasa i Szlaku. Podobną trasę przebędzie pociąg z Huaihua (prow. Hunan), którego pierwszy skład wyruszył z Chin 29 czerwca 2018 roku.

15 czerwca: chińsko-białoruska współpraca w kwestii inteligentnej sieci energetycznej (ang. smart grid). Podmiotami odpowiedzialnymi za współpracę są Narodowa Akademia Nauk Białorusi (NASB) oraz China Energy Engineering Corporation Ltd. Współpraca, którą zakłada podpisanie memorandum o wspólnym zrozumieniu dotyczy planowania strategicznego i inicjacji wspólnych projektów badawczych i szkoleniowych w celu wdrażania innowacyjnych sposobów zasilania. Władimir Gusakov zasugerował, iż białoruscy i chińscy naukowcy będą odpowiedzialni za opracowanie projektu „inteligentnego domu”. Do współpracy zaproszono również chińskich partnerów, realizujących projekty w zakresie energii alternatywnej – od przydomowych oczyszczalni wody do sprzętów elektronicznych wykorzystujących technologię LED.

21 czerwca: Białoruś określa własne możliwości eksportu wołowiny do Chin na 20 tys ton. Z przekazu Aleksieja Bogdanowa pełniącego funkcję szefa Głównego Urzędu ds. Zagranicznej Działalności Gospodarczej przy białoruskim Ministerstwie Rolnictwa i Żywności wynika, iż jedyne ograniczenia wynikają z liczby certyfikowanych i dopuszczonych do eksportu przedsiębiorstw. Obecnie dopuszczone są dwa krajowe przedsiębiorstwa a prace nad ich rozszerzeniem leżą w kompetencji Ministra Rolnictwa i Żywności. Jest to kolejna próba białoruskiego rządu w celu zwiększenia eksportu wyrobów gotowych, gdyż gros wymiany handlowej polega na transporcie surowców.

IV. CHINY-ROSJA

1 czerwca: Mundial w Rosji z rekordową liczbą chińskich partnerów. W obliczu skandalu korupcyjnego z 2015 roku, tradycyjni sponsorzy FIFA, tj. Continental, Johnson & Johnson oraz Castrol postanowili wycofać swoje wsparcie podczas turnieju Mistrzostw Świata w piłce nożnej. W ich miejsce zwerbowano chińskich przedsiębiorców – m.in. Dalian Wanda Group, Vivo, Hisense oraz Mengniu Dairy. Przychody FIFA związane z umowami sponsorskimi wynoszą 1,45 mld USD, niemniej w tej kwestii odnotowano spadek – poprzedni turniej w Brazylii wiązał się z przychodem w wysokości 1,62 mld USD. W kuluarach panuje przekonanie, iż chińscy przedsiębiorcy uratowali organizację rosyjskiego turnieju, bowiem rodzime firmy wcale nie kwapiły się do wsparcia piłkarskiego święta. Ciekawostką jest również fakt, iż pomimo absencji piłkarskiej reprezentacji Chin na turnieju głównym, tamtejsi fani piłki nożnej zakupili ok. 40 tys. biletów a ruch turystyczny z Chin związany z turniejem szacowany jest na ok. 100 tys. kibiców.

4 czerwca: most kolejowy który połączy Chiny Północno-Wschodnie z Rosją w końcu stanie się faktem? Dzieląca północny-wschód Chin i Rosję rzeka Amur wydawała się do tej pory być przeszkodą nie do przejścia w kwestii nawiązania połączenia tranzytowego między państwami. Rozpoczęta w 2014 roku budowa mostu stanęła w miejscu ze względu na problemy finansowe Rosji. Chiny ukończyły swoją część 2,2 km mostu już w 2016 roku, jednak dopiero w 2018 roku sprawy po rosyjskiej stronie zaczęły nabierać tempa. Połączenie sieci kolejowej północnej części Chin z koleją syberyjską ma sprostać przyszłym potrzebom członków SOW. Koszt budowy mostu szacowany jest na 2,6 mld RMB.

7 czerwca: utworzono nowy chińsko-rosyjski fundusz inwestycyjny. Fundusz ten będzie miał za zadanie wspierać i zarządzać projektami finansowymi i przemysłowymi bo obu stronach chińsko-rosyjskiej granicy. Umowa została podpisana przez Russia-China Investment Fund oraz Dazheng Investment Group w czasie wizyty Władimira Putina w Pekinie. Obecna wartość funduszu to 1,5 mld RMB, niemniej docelowa kapitał szacowany jest na 5 mld RMB (780 mln USD). Dyrektor generalny Rosyjskiego Funduszu Inwestycji Bezpośrednich (RDIF) Kirill Dmitriev zapowiedział, iż głównym obszarem zaangażowania funduszu będzie wschodnia część Rosji oraz północno-wschodnia część Chin.

8 czerwca: wizyta Władimira Putina w chińskim Qingdao. W przeddzień szczytu Szanghajskiej Organizacji Współpracy doszło do spotkania prezydentów Rosji i ChRL. Xi Jinping w Wielkiej Hali Ludowej odznaczył Putina pierwszym w historii ChRL medalem przyjaźni, nazywając go „starym dobrym przyjacielem chińskiego ludu” oraz osobiście „najlepszym i najbliższym przyjacielem”.

11 czerwca: chińsko-rosyjskie porozumienie ws. współpracy nuklearnej. China National Nuclear Power ogłosiła porozumienie z Rosatomem, które zakłada budowę czterech reaktorów jądrowych na terenie Chin. Wartość kontraktu wynosi 3,62 mld USD. Ponadto, Rosja będzie uczestniczyć w zaawansowanym projekcie budowy chińskiego reaktora CFR-600, dostarczając termoelektryczne komponenty do chińskiego programu kosmicznego, a wartość tego kontraktu z doniesień Rosatomu wynosić ma 15,38 mld USD. Jeśli powyższe umowy zostaną wypełnione, będą to największe porozumienia dot. energii jądrowej pomiędzy Rosją i Chinami.

12 czerwca: budowa rosyjskiej infrastruktury arktycznej jednym z priorytetów Chin w kontekście inicjatywy Pasa i Szlaku. Rozbudowa infrastruktury jest częścią umowy kredytowej na linii China Development Bank (CDB)-Vnesheconombank (VEB). Umowa obejmuje możliwość utworzenia mechanizmu

finansowego dla wspólnych procesów integracyjnych na obszarze Eurazjatyckiej Unii Gospodarczej i inicjatywy Pasa i Szlaku. „Polarny Jedwabny Szlak” jest traktowany priorytetowo - świadczy o tym fakt, iż spośród około 70 projektów objętych umową, rosyjska arktyczna trasa żegluga jest jedyną konkretnie wskazaną inwestycją w komunikacie prasowym przekazanym przez rosyjski bank. Wartość umowy to 9,5 mld USD.

KOMENTARZ

1. Ukraińcy szukają własnego miejsca na trasie drogowej i morskiej Pasa i Szlaku. 9 czerwca około 30 ukraińskich sinologów, naukowców, ekonomistów oraz przedstawicieli środowiska biznesowego zorganizowało okrągły stół w celu przeprowadzenia dyskusji nt. roli Ukrainy w ramach chińskiej inicjatywy Pasa i Szlaku. Podczas raportów naukowych dotyczących określenia celów chińskiego projektu, Wiktor Kiktenko reprezentujący ukraińskich sinologów wspominał, iż Ukraina i Chiny aktywnie rozwijają współpracę w dziedzinie transportu, logistyki, rolnictwa oraz przemysłu. Wspomniano także o modernizacji infrastruktury portów czarnomorskich, której wartość szacowana jest na 1,68 mld USD.

Ekspertki zaznaczają, iż w ramach nowej filozofii interakcji państw regionu poprzez implementację chińskiej inicjatywy, niezbędne jest utworzenie stanowiska eksperckiego dla chińskojęzycznego profesjonalisty przy każdym z ukraińskich resortów. W obliczu zacieśniających się więzi chińsko-rosyjskich, przyciągnięcie spektakularnych inwestycji na Ukrainę, które nie będą wyłącznie w chińskim interesie może do czasu rozwiązania rosyjsko-ukraińskiego konfliktu okazać się karkołomnym zadaniem. Nie jest bowiem tajemnicą, iż to właśnie stosunki chińsko-rosyjskie determinują decyzje Chin w kwestii przeprowadzanych inwestycji – szczególnie w ramach Eurazjatyckiej Unii Gospodarczej oraz Ukrainy.

2. Xi Jinping podczas szczytu SOW określił współpracę chińsko-białoruską na historycznie wysokim poziomie. Ma to również wymierny skutek zarówno w kwestiach dyplomatycznych (zniesienie reżimu wizowego) jak i gospodarczych. 11 czerwca osiągnięto porozumienie międzyrządowe w sprawie pomocy technicznej i gospodarczej, które zostało podpisane przez ministra białoruskiej gospodarki – Władimira Zinowskiego podczas roboczej wizyty w Chinach. Umowę w imieniu chińskiego rządu kontrasygnował przewodniczący China International Development Cooperation Agency – Wang Xiaotao. Umowa przewiduje przyznanie nieodpłatnej pomocy w wysokości 800 mln RMB na realizację projektów infrastrukturalnych –

m.in. budowę narodowego stadionu piłkarskiego, basenu spełniającego olimpijskie standardy oraz stworzenie warunków mieszkalnych na terenie parku przemysłowego Great Stone w okolicach Mińska. Przedmiotem umowy stała się również budowa nowoczesnego przedsiębiorstwa rolnego (II etap). Łączna kwota pożyczek dla dwóch etapów niniejszego projektu szacowana jest na ok. 4,3 mld RMB.

Dodatkowo, podczas czerwcowej wizyty Aleksandra Łukaszenki w Chinach, przedstawiciele białoruskiego Ministerstwa Gospodarki oraz chińskiego Ministerstwa Handlu podpisali memorandum ws. planu rozwoju współpracy opartego na zsynchronizowanych strategicznych programach dla średnio- i długoterminowych perspektyw. Plan ten ma na celu zwiększenie współpracy w przemyśle wytwórczym, zachęcenie chińskiego biznesu do aktywnego poszukiwania białoruskich ofert związanych z prywatyzacją spółek, rozszerzenie technologii informatycznych oraz poprawie sektora transportowo-logistycznego.

3. Chiny zacieśniają strategiczną współpracę z Rosją. W kontekście potencjalnego wybuchu wojny handlowej Chin i USA, strategicznym posunięciem ze strony obu państw było osiągnięcie konsensusu ws. ustalenie strefy wolnego handlu pomiędzy ChRL a Eurazjatycką Unią Gospodarczą. Geopolityczne znaczenie Azji Środkowej w kontekście wydajnych szlaków handlowych oraz dostępu do zasobów naturalnych jest kluczowe dla ChRL. Można domniemywać, iż był to swego rodzaju ukłon Kremla w stronę Chin w zamian za polityczne i gospodarcze wsparcie, niemniej niewątpliwym wzrostem gospodarczym w państwach regionu za sprawą umowy z ChRL wpłynie pozytywnie na ekonomię całego regionu i prawdopodobnie pozwoli to na uratowanie niektórych wciąż słabnących gałęzi przemysłu w regionie.

Nie można jednak zapominać, iż Stany Zjednoczone również narzędzia polityki zagranicznej, które mogą oddziaływać na region wbrew woli Pekinu i Moskwy. Podobnie jak ChRL, USA dysponuje znacznymi zasobami ekonomicznymi i widmo współpracy z amerykańskimi podmiotami państw EUG (z wyłączeniem Rosji) wciąż leży w kręgu zainteresowań tamtejszych rządów państw. Stany Zjednoczone mogą wywierać również polityczne i militarne naciski w celu sabotowania planów Rosji i Chin, analogicznie do przykładu Ukrainy. Po wtóre, USA korzystające z międzynarodowych instytucji finansowych takich jak MFW i Bank Światowy jest w stanie realnie stawić czoła kryzysom gospodarczym. W tym kontekście należy wskazać na usilne, wspólne działania rządu w Pekinie i Moskwie w celu utworzenia odpowiednich mechanizmów i międzynarodowych instytucji finansowych, mających stanowić alternatywę dla ww. rozwiązań.

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI – czerwiec 2018 jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Ośrodka Spraw Azjatyckich i Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Łodzi. Utwór powstał w ramach konkursu *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*.

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rod-m-lodz.pl

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

 **OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH**

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rodm-lodz.pl